

Taxi-fòrum

La normalització lingüística ha estat un dels temes més controvertits de les últimes setmanes. EL TEMPS ha sondejat un gremi acostumat a parlar de tot: els taxistes.

Un taxi és un automòbil de servei públic proveït de taxímetre. I un taxista és, també per definició, el xofer del taxi. Però si al *taxi driver*, animal solitari per excel·lència, l'acompanya una ràdio, aquest es converteix en un autèntic expert en la banda de freqüències. Segurament, també esdevé el millor consumidor dels debats que protagonitzen els habituals contertulians amb què comença la jornada laboral. Els taxistes saben de quasi tot i opinen també de quasi tot. I segons la cara del client, canvien de color com una *mantis* qualsevol. Però, també, com a bons camaleons, només els cal una mosca perquè la llengua cilíndrica i protractil que amaguen es mostri amb tota la seva llargària. EL TEMPS ha posat la normalització lingüística d'esquer per a comprovar l'estat de la qüestió dins del gremi barceloní.

Lliure. Després d'un estira-i-arrotonsa dialèctic prou distès, el taxista, en català, diu que al gremi "hi ha molt de fatxa". I continua, amb la ironia del saberut que pretén un acudit intel·ligent: "Són quasi tots 'camina-llums' [*traducció literal d' 'anda-luces'*], o com deia el meu pare, que al cel sia, són de 'Va-de-cos' [*per Badajoz*]". Quant a la llengua, assegura que als immigrants els costa d'entendre el problema: "si no saben ni parlar bé el castellà com vols que parlin el català; a més, la majoria viuen a Santa Coloma, l'Hospitalet... i no el senten parlar".

Libre. Encara continua la polèmica del català a la ràdio? "No ho sé, no l'escolto", respon el taxista, que és foraster i parla castellà. Encara que per un segon li pica la curiositat:

—A quina polèmica es refereix?

—A la de la normalització lingüística.

Però defuig del tema ràpidament: "Alguna cosa he escoltat pel món, però no sé res".

Lliure. El taxista, que és lleidatà, assegura que cada vegada hi ha més "lliure" que "libre" perquè l'Entitat Metropolitana de Transports (Secció del Taxi) el regala en català si li'n porten un en espanyol. I discretament, com qui no vol la cosa, la deixa anar: "Miri, de taxistes n'hi ha més d'andalusos i castellans que de catalans. Els gal·lecs no s'hi posen, són més egoistes i van per feina. Els an-

dalusos diuen que els costa molt d'aprendre el català i els castellans, que no en són tants, són els més orgullosos i diuen que per què s'ha d'aprendre el català 'si el castellano es una lengua mucho mas bonita que el catalán'. Amb aquests tot comença perquè són del Madrid, que encara que no ho sembli hi té molt a veure". Aquí s'atura i pregunta al retrovisor: "Vostè pensa com jo o no?". I continua: "Jo no diré que sigui com a França, que s'ha d'aprendre el francès, però crec que si s'és a Catalunya s'ha de saber el català. I això de la Normalització Lingüística, doncs, és aquesta política del Jordi Pujol, d'anar esgarapant a poc a poc, avui una passa endavant, demà, dues passes endarrere, i demà passat, tres passes més endavant. I la cosa va canviant, perquè abans, quan entraves en un establiment, et deien 'buenos días' i ara ja et diuen 'bon dia' d'entrada".

Lliure. El diàleg és en castellà. El taxista és, definitivament, foraster. Quan s'inicia la conversa sobre la polèmica del català, contesta ràpidament: "Això ja s'ha acabat, volen obligar a tothom a aprendre el català, però no ho aconseguiran. Ha quedat tot com estava, que el català es continua fent a les escoles com una assignatura més i prou". I acaba així, en sec.

Lliure. El taxista trenca el gel: "Vol un cigarret d'aquests", i mostra un caramel d'eucaliptus. Va patir una complicada operació a la gola i té la veu trencada. Es de Cadis —concretament de La Línea—, té 57 anys, en fa 29 que viu a Barcelona i 25 que treballa al gremi. "Això de la polèmica del català —parla en castellà/andalús, però s'esforça amb el català— és l'interès de quatre que no són d'aquí i d'algun altre que sí que ho és, que no volen que ens entenguem entre nosaltres —i creua els dits d'una mà amb els de l'altra, en senyal d'amistat—. Tinc tres fills i parlen el català com si fossin d'aquí; bé, caram, és que han nascut aquí, són d'aquí i l'han de parlar; jo ho entenc tot, bé, menys en Jordi Pujol, que parla arrossegant un poc la veu, com jo. Mira, aquí s'ensenyava el català, el castellà i una altra llengua estrangera i això que a l'escola els obliguen és mentida. A més, t'haig de dir una cosa; jo parlo amb molta gent i et puc dir que

Va arribar fa 29 anys directament des de La Línea (Cadis) a Barcelona, en fa 25 que fa de taxista: "Jo parlo amb molta gent i de fanàtics i d'intolerants en són més els de fora que els d'aquí."

de fanàtics i d'intolerants en són més els de fora que els d'aquí".

Libre. Des de l'Aeroport del Prat fins a la Plaça Espanya. Cinc minuts després de la sortida i en castellà: "Què passa aquí amb tot això del català? És que a Madrid he llegit alguna cosa". El taxista contesta lacònic i amb la mateixa cara de poques puces que el guàrdia civil que penja del retrovisor:

—Aquí sempre és tot igual...

—Però, quin és el problema?

—Que volen obligar a aprendre el català a tothom.

Lliure. Tal com raja: "És una polèmica absurda, això torna a semblar l'època de Franco. Hi ha quatre fatxes de fora que volen crear enfrontament. I ara surt el Vidal Quadras i l'Abc i es queixen dient unes bestieses absolutament desmesurades, perquè a la ciutat de Barcelona molta joventut, encara que sàpiguen el català, parlen en castellà. Les meves nenes mateix, parlen castellà amb les amiguetes i amb mi i amb la mare, que és gallega; a l'escola, parlen en català. I elles entenen també el gallec, perquè estiuegen cada any dos mesos amb l'àvia, que pràcticament només parla gallec. Això t'ho dic perquè els nanos aprenen tot allò que els hi tirin, com si els vols afegir italià, francès i alemany. A més, estem a Catalunya i s'ha de defensar el català, com qui és gallec ha de defensar el gallec".

Joan Marí

Quan el taxímetre s'atura

Saber no fa cap mal

El contingut de la següent conversa, produïda íntegrament en castellà, anava destinat a provocar el taxista:

NOIA: He de mirar d'estalviar-me el català a classe.

NOI: Sí perquè no hi ha dret que t'obliguen a aprendre'l d'aquesta manera, quan portes tan poc temps aquí. Per cert [al taxista], encara dura la polèmica del català a la ràdio?

TAXISTA: Sí, però a mi no m'agrada parlar d'això.

NOIA: Però no hi ha dret que t'exigeixin un nivell així.

TAXISTA: Llavors, si no està a pler, per què va venir aquí? Jo no vaig mai enlloc on no hi estigui a pler. Miri, jo sóc d'una manera de ser que crec que saber no fa cap mal. Jo sóc de Sòria i fa quinze anys que visc a Catalunya; quan portava set mesos ja el parlava i al cap d'un any i mig ja no tenia accent castellà. Llavors, estava en una pensió, amb andalusos, i ells em deien: "Pareces un jodido catalán". A més, si anés a Galícia, aprendria el gallec; o a Euskadi, l'euscar; o a Rússia, el rus... El català és un idioma amb les seves variants dialectals, com el valencià o el mallorquí, i qui digui el contrari o bé és un ruc, o bé és ignorant, o bé té el cap molt dur o jo què sé què...

I un cop aturat el taxímetre: "Us aconsello que aprengueu el català, encara que al principi costi un poc, després és fàcil i jo sempre ho dic, saber no fap cap mal".

Qüestió de respecte

—Bon dia.

—Buenos días.

—Plaça de Francesc Macià.

—No le entiendo.

—Plaça de Francesc Macià.

—Me lo puede decir en castellano.

—Plaça de Francesc Macià.

—¿Plaza de Calvo Sotelo?

—Bé, ara es diu Francesc Macià.

—*Joder, qué manera de complicarse la vida con esto del cambio de los nombres de las calles; cuando todo el mundo la conoce por plaza de Calvo Sotelo de toda la vida, ahora se la tiene que llamar 'Francé' Macià. Eso es que los catalanes siempre tenéis ganas de joder. Igual que la manía de hablar catalán cuando os contestan en castellano.*

—Però vostè m'entén, veritat?

—No, no lo entiendo.

—Pari aquí, si us plau.

—...

—Però, veritat que m'entén?

—*Sí, lo entiendo perfectamente, pero no me da la gana que cuando yo le estoy hablando en castellano, usted me consteste en catalán faltándome al respeto.*

—Passi-ho bé.

J. M.